

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - SKAP - Sveriges kompositörer och textförfattare - Federationen Svenska Musiker - Teaterförbundet/för scen och film - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

Till utredare Patrik Björk,
Arbetsmarknadsdepartementet

Synpunkter från KLYS angående översyn av regelverket i arbetslöshetsförsäkringen

Presentation

KLYS utgör genom sina 14 medlemsorganisationer en samlad röst för yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Vi företräder ca 30.000 konstnärligt verksamma inom områdena bild/form, scenkonst, musik, film och litteratur.

Bland KLYS medlemsorganisationer är tre av dem - Teaterförbundet, Symf och Journalistförbundet - också medlemmar i TCO, vars skrivelse vi från KLYS ställer oss bakom. Vi vill dock härmed utveckla, förtydliga och komplettera en del frågor kopplade till kulturarbetsmarknaden och arbetslöshetsförsäkringen.

Beskrivning av kulturarbetsmarknaden

Kulturarbetsmarknaden är särpräglad och skiljer sig på många sätt från arbetsmarknaden i övrigt. Det som framförallt skapar problem i förhållande till sociala trygghetsystem, såsom arbetslöshetsförsäkringen, är kulturskaparnas atypiska arbetsförhållanden.

Antalet kulturskapare med traditionella tillsvidareanställningar är mycket få. Istället präglas kulturarbetsmarknaden av olika former av tidsbegränsade anställningar, av egenföretagande (F-skatt) och en flora av kombinationer av anställningar och egenföretagande, såsom kombinatorer, som både är A- och F-skattare. Kännetecknande är dessutom att arbetsförhållandena ofta skiftar över tiden. Ersättningsnivåerna är generellt sett låga, vilket tillsammans med återkommande perioder av arbetslöshet, undersysselsättning och/eller inkomstlöshet medverkar till att de lagstadgade sociala trygghetsystemen ger ett dåligt utfall.

Yrkesverksamma kulturskapare och arbetslöshetsförsäkringen

Som TCO understryker har det visat sig svårt för arbetslöshetsförsäkringen att med nuvarande regler skapa tillräcklig trygghet för frilansande kulturskapare. Bland de många som befinner sig utan arbete men inte är i systemet, återfinns åtskilliga inom kultursektorn. Inte primärt för att de har en lägre sysselsättningsgrad än övriga yrkesverksamma, utan för att regelverket i systemet utestänger dem. A-kassereglerna måste därför anpassas till den växande frilansarbetsmarknaden, inte minst för att främja utvecklingen inom den kulturella och kreativa sektorn i landet.

KLYS förslag till förändringar i arbetslöshetsförsäkringen

KLYS stödjer i princip TCO:s förslag till ändringar i arbetslöshetsförsäkringen, men vill i denna skrivelse särskilt lyfta fram följande:

- Problemen kring uppfyllandet av arbetsvillkoret slår hårt mot personer med mycket växlande och oförutsägbar arbetstid, vilket är fallet för de flesta yrkesverksamma kulturskapare. KLYS ansluter sig därför till de justeringar i arbetsvillkoret och i studerandevillkoret, som TCO föreslår.
- En aspekt med anknytning till detta är etableringstid för dem som lämnar högre konstnärlig utbildning och som måste starta eget företag, eftersom s k enskild näringsverksamhet är den enda möjliga formen för många av de kulturskapare som genomgått dessa utbildningar.

KLYS anser att möjligheterna för konstnärligt yrkesverksamma egenföretagare att få a-kassa bör utvidgas, bl a genom att tillåta en begränsad konstnärlig verksamhet vid sidan av arbetslösheten. Kulturskapare ska inte behöva avveckla sin verksamhet och sälja utrustning och lokaler för att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkring.

TCOs förslag om större möjlighet att vid nyföretagande basera inkomstvillkoret på tidigare anställningsinkomst vid uppkommen arbetslöshet är bra för många kulturskapargrupper. För upphovspersoner såsom bildkonstnärer, författare och musikskapare, är dock förslaget inte tillräckligt eftersom dessa sällan går från anställning till företagande utan direkt till egenföretagande. En lång skyddstid i enlighet med TCOs förslag är välkommen, men KLYS anser att det för konstnärlig verksamhet är motiverat med en längre skyddsperiod än 36 månader. Vi förespråkar 48 eller 60 månader för yrkesverksamma kulturskapare.

- Alla förbättringar i a-kassan i förhållande till deltidsarbete gynnar frilansande kulturskapare, eftersom de i hög grad kombinerar egenföretagande med deltidsarbete. TCO:s förslag beträffande möjligheten att bedriva deltidsföretagande utan att mista rätten till deltidsersättning är därför särskilt positiv för KLYS yrkesgrupper. Här krävs ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring vad gäller förutsättningarna för att få en godkänd bisyssla. KLYS anser, precis som TCO, att tidsgränsen för att få en bisyssla godkänd bör sättas till sex månader, istället för som idag tolv månader.
- Ett önskemål från KLYS medlemsorganisationer, som går längre än ovan, är att alltid tillåta konstnärlig verksamhet i enskild firma vid sidan av a-kassa.
- KLYS stödjer också ett återinförande av den s k 100 dagarsregeln, som föreslås i socialförsäkringsutredningen, och som innebär att den arbetssökande kan begränsa sig till att söka lämpligt arbete inom sitt yrke och i sitt geografiska närområde. Det gynnar varken den enskilde eller samhället i övrigt med en onödig yrkesväxling.
- KLYS anser att det bör skapas utrymme för arbetstagare att ta enstaka arbeten mot faktura utan att behandlas som företagare och omfattas av företagarreglerna i arbetslöshetsförsäkringen.
- Vidare bör det införas rättssäkra regler som gör att arbetstagare med A-skatt endast undantagsvis kan klassificeras som självständiga uppdragstagare och behandlas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen.

För KLYS

Ulrica Källén
Verksamhetsledare KLYS

